SALA DE LECTURĂ

Scînteia

JURNALUL ROMÂNIEI 1989 – ACUM DOUĂZECI DE ANI

Numărul 210 | Sâmbătă, 5 septembrie 2009 – Marți, 5 septembrie 1989 | DISTRIBUIT ÎMPREUNĂ CU JURNALUL NAȚIONAL

DUPĂ FACULTATE MERGEAI TREI ANI ÎN DOMICILIU OBLIGATORIU LA ȚARĂ

Pentru a absolvi facultatea cu medie mare nu erau suficiente prezența în amfiteatre ori studiul la bibliotecă: studenții cu activitate politică primeau 50 de sutimi în plus la media finală și își sporeau astfel posibilitățile de alegere a viitorului loc de muncă FOTO: Universitatea București

Una dintre pevederile fundamentale înscrise în constituțiile socialiste era dreptul și obligația de a munci. De aceea, oricărui tânăr absolvent de facultate îi era repartizat un loc de muncă după finalizarea studiilor. În 1989, în rândul studenților din anii terminali circula o glumă conform căreia erau trei feluri de localități unde cineva putea fi trimis: localități pe unde circulă trenul, localități pe unde a circulat trenul și localități pe unde se zvonește că a trecut odată, de mult, trenul.

Bonusul de activist UASCR

Sistemul repartițiilor naționale asigura un loc de muncă tuturor absolvenților de facultate. Procesul începea imediat după examenul final de licență, prin afișarea listei cu locuri disponibile la nivelul întregii țări. Proaspeții licențiați erau ordonați pe o listă, în funcție de rezultatele obținute la examenele de licență și de-a lungul celor patru ani de studiu. Șeful de promoție alegea primul, următorul clasat al doilea, și așa mai departe. Posturile disponibile depășeau cu puțin numărul de candidați, astfel încât chiar și ultimul avea, teoretic, posibilitatea alegerii.

În teorie, procesul părea foarte echitabil și bine organizat, dar în realitate... apăreau cazurile speciale. Studenții cu activitate în Uniunea Asociațiilor Studenților Comuniști din România (UASCR) beneficiau de o primă de 50% la media finală. Asta însemna că devansau lista înaintea celorlalți, iar unii că absolviseră cu medii de peste 10! În cazul cuplurilor de studenți căsătoriți, partenerul cel mai bine plasat îl „trăgea" în sus pe celălalt. Prioritate (nescrisă în lege) aveau și soțiile de ofițeri. Astfel, ierarhia inițială se tulbura, iar repartiția în sine devenea o problemă nesigură. Singurul care-și păstra locul era șeful de promoție. Însă din 1981 începând, șef de promoție să fi fost cu media 10, plus cele 50 de sutimi de la UASCR, nu aveai de unde alege o repartiție bună. Căci toate orașele ce depășeau 150.000 de locuitori fuseseră trecute în categoria orașelor mari și declarate „închise". Li se interzisese să scoată posturi la repartiție și posturi la concurs pentru cei fără domiciliu stabil în localitate.

Buletin de București

Repartițiile aveau rolul de a distribui în mod echitabil forța de muncă acolo unde era nevoie de ea. De aceea posturile listate la repartiție erau în general cel mai puțin dezirabile, de cele mai multe ori în zone izolate din mediul rural. Se spera că prin obligarea absolvenților să ocupe aceste posturi se va rezolva problema specialiștilor, micșorându-se distanța dintre sat și oraș.

În cazul neprezentării la post, se plătea contravaloarea procesului educațional, care ajungea la valori astronomice, iar eventualul refuz apărea în cartea de muncă toată viața. Mai grav însă pentru absolvenții de universitate – fără stagiatura de trei ani pierdeai dreptul de profesare. „Specializarea profesor", adică.

Posturi de cercetare în discipline umaniste nu mai erau de prin anii '70 la repartiție. Nici televiziunea, radioul sau ziarele nu mai aveau voie să angajeze absolvenți de învățământ superior fără stagiatura efectuată și fără buletin de București. Tinerii merituoși făceau însă tot posibilul pentru a reveni la oraș. După stagiul la țară, reușeau renunțând la învățământ. Un post de bibliotecar, magaziner ori funcționar în vreo fabrică era, de cele mai multe ori, mai bine plătit decât cel de profesor. Fără „pile" însă nu-l puteai obține. Căci funcționa și interdicția de-a angaja pe posturi ce nu solicitau pregătire superioară absolvenți de facultate. Patria și partidul investiseră în ei!

Se mai aranja și câte-o căsătorie de dragul buletinului de Capitală ori de oraș. Spumoasa comedie „Buletin de București" cu Mircea Diaconu și Catrinel Dumitrescu fusese un film comandat tocmai pentru a stigmatiza asemenea practici și a stimula apetitul tinerilor pentru viața de intelectual la țară.

(Continuare în pag. a II-a)

CALENDAR

5 septembrie (marți)

Soarele a răsărit la:
6:43, a apus la 19:45
Luna a răsărit la:
12:00, a apus la 21:28
Sărbătoare creștină: Sf. Prooroc Zaharia, tatăl Sfântului Ioan Botezătorul; Sfântul Mucenic Urban

S-a întâmplat la 5 septembrie 1989

● Un sondaj de opinie publicat de USA Today releva că 60% din populația de culoare din Statele Unite era discriminată în viața de toate zilele pe motive rasiale. Potrivit sondajului, 59% dintre cei interogați considerau că nu așteptau nici o îmbunătățire în domeniul asigurării drepturilor cetățenești din partea actualei administrații. Toate acestea atestau că societatea americană era afectată de segregația rasială – a declarat, comentând rezultatele sondajului, Christopher Adley, profesor de drept la Universitatea Harvard;

● Din pricina ploilor torențiale și a unui ciclon care s-a abătut asupra zonei sudice a Extremului Orient Sovietic, au fost inundate șosele și locuințe, s-a oprit funcționarea termocentralelor. Potrivit primelor evaluări, pagubele materiale se ridicau la 50 milioane de ruble – informa agenția TASS.

Ramona VINTILĂ

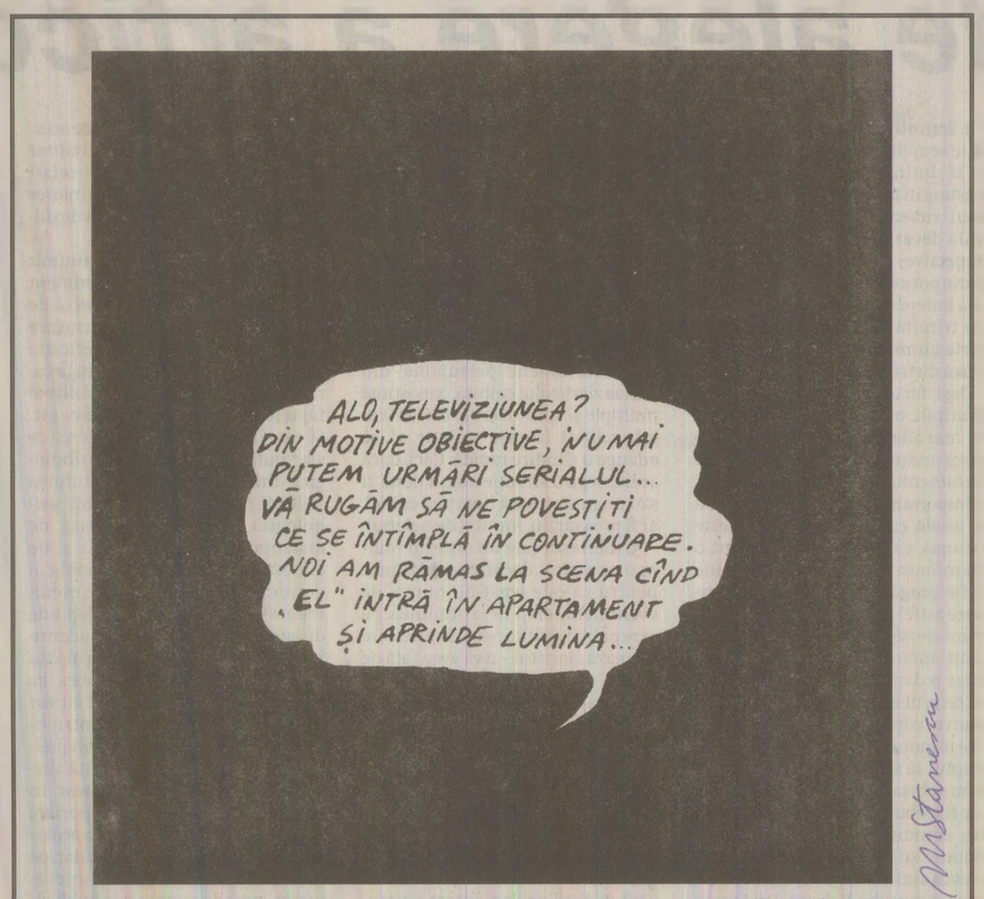

JURNALUL ZILEI

Ion Sârbu, secretar al CC al PCR, a primit în audiență o delegație de activiști ai Partidului Comunist Chinez. Aceștia se aflau în ultima zi a vizitei în țara noastră. Cu ocazia aniversării a 45 de ani de la „eliberarea" Bulgariei, la cinematograful „Studio" din București a avut loc „Gala filmului bulgar". Precipitațiile care cădeau abundent în unele județe îngreunau strângerea recoltei.

Schimb de experiență româno-chinez

S-a încheiat vizita în țara noastră a delegației de activiști ai Partidului Comunist Chinez condusă de Ge Hongsheng, membru supleant al CC al PC Chinez, secretar al Comitetului provincial Zhejiang al PC Chinez. Delegații, sosiți la București la 24 august, au avut convorbiri la Consiliul Central de Control Muncitoresc al Activității Economice și la comitetele județene de Partid Constanța, Tulcea și Vrancea. La finalul vizitei, activiștii chinezi au fost primiți de Ion Sârbu, secretar al CC al PCR. În cadrul discuției au fost evocate „bunele raporturi de prietenie, solidaritate militantă și colaborare dintre Partidul Comunist Român și Partidul Comunist Chinez, dintre popoarele și țările noastre, care se dezvoltă continuu pe baza înțelegerilor convenite cu prilejul întâlnirilor la nivel înalt româno-chineze, în interesul edificării noii orânduiri în România și China, al cauzei socialismului și păcii".

Ziua Națională a Coreei de Nord

La Ambasada Coreei de Nord la București a avut loc o conferință de presă, cu ocazia aniversării a 41 de ani de la proclamarea statului asiatic. Despre semnificația evenimentului a vorbit Mun Biong, ambasadorul Republicii Populare Democrate Coreene în România, care a evocat „lupta eroică a poporului corean pentru crearea statului celor ce muncesc și a reliefat pe larg succesele obținute, sub conducerea Partidului Muncii, la edificarea societății socialiste, în dezvoltarea industriei, agriculturii, a celorlalte ramuri ale economiei".

Ziua Bulgariei, evocată la București

Cu ocazia celei de-a 45-a aniversări a „victoriei socialiste în Bulgaria", la cinematograful „Studio" din București a avut loc „Gala filmului bulgar". La eveniment au luat parte reprezentanți ai Consiliului Culturii și Educației Socialiste, Centralei „Româniafilm", oameni de artă și cultură și „un numeros public".

(Continuare în pag. a II-a)

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, eroul cel mai iubit al bancurilor oamenilor muncii din RSR

Un grup de români hotărăsc să-l omoare pe Ceaușescu și angajează pentru asta un asasin de profesie. Pentru a fi siguri de reușită, au ales dintre mai mulți candidați pe acela care avea cele mai multe referințe, cele mai spectaculoase realizări. Cel ales și-a pregătit îndelung și minuțios atentatul. În ziua hotărâtă, însă, a dat greș. La anchetă, securiștii, care-i cunoșteau performanțele, l-au întrebat, intrigați, cum a fost posibil.

– Cum să vă spun?! Eu sunt obișnuit să-mi fac treaba în liniște, să mă concentrez atunci când trag. Până acum nu mi s-a mai întâmplat ca, în momentul decisiv, toată lumea din jurul meu să-nceapă să strige: „Trage, mă, odată!..."

Caustice și crude, bancurile care îl vizau pe prea iubitul fiu al poporului de la Scornicești au devenit în ultimii ani ai comunismului chiar... criminale! Ele preziceau finalul violent al lui „nea Nicu", nu pentru că românii ar fi avut vreo pasiune pentru atentatele la viața conducătorilor, ci pentru că era evident că sistemul putea fi învins doar prin doborârea directă a celui supranumit „Sfidarea mondială". Românii par să nu mai fi avut nici măcar indulgență față de cel care îi conducea. „Întrebare la Radio Erevan: Se poate face dragoste în ziua înmormântării lui Ceaușescu? Răspuns: Da, dar numai cu nevasta, ca să fie jalea mai mare!"

Acestea sunt unele dintre bancurile culese de Călin-Bogdan Ștefănescu chiar în cursul anului 1989. Vreme de 10 ani, inginerul a adunat bancurile pe care le-a auzit, vreo 830 la număr, notându-le minuțios într-un caiet și semnând data culegerii. Le-a publicat pe toate într-o colecție, „10 ani de umor negru românesc. Jurnal de bancuri politice". Călin-Bogdan Ștefănescu a absolvit Facultatea de Electronică și Telecomunicații în '71, când a fost repartizat la ITB. De prin '93 lucrează în Primăria Municipiului București, în cadrul serviciului Transporturi.

Ștefănescu a reușit să noteze, în medie, cam un banc la cinci zile, din calculele acestuia rezultând că ultima perioadă a comunismului a fost cea mai productivă din acest punct de vedere. Temele bancurilor se învârteau în jurul neajunsurilor create de sistemul „implementat" de Partidul Comunist Român, dar și de persoana „secretarului general" și de consoarta acestuia, „Bomba chimică".

Zece ani din viața unei societăți chinuite se pot reconstitui în cartea inginerului, o realitate nefardată de nostalgii și nemulțumirile față de noua „ordine". Lucrurile care atunci nu puteau fi spuse în gura mare sau ilustrate de presă se regăsesc în bancurile epocii. România, supranumită de acum „Ceauswitz", era descrisă ca „un balaur cu două capete și mai multe mii de cozi". O țară cu magazine cu rafturi goale, în care nu se mai găsea nici măcar hârtie igienică, cartofii cât nucile care se vindeau la piață, femei care se trezeau noaptea să gătească, pentru că doar atunci avea gazul suficientă presiune, programul tv redus și dominat de prezența „fiului cel mai iubit", securiști gata să „te ridice" în orice moment pentru orice ai spune sau pseudoevenimentele politice ale acelor zece ani se regăsesc toate între bancurile adunate de inginerul Ștefănescu în caiet.

(Continuare în pag. a III-a)

JURNALE PERSONALE

5 SEPTEMBRIE

Zi ploioasă și rece. Dimineață am fost la cenzură (CCES). Vești proaste. Romanul a ajuns la unul Velescu, cunoscut ca gropar de cărți. Umblu prin birouri, nu dau de nici un funcționar; lumea e plecată la o ședință la Dulea. Trec pe la Zigu (Ornea, n.a.), îl găsesc citind un manuscris, mi se pare, istoria lui Manolescu sau am vorbit de ea, nu mai știu. Ne cunoaștem de mai mulți ani, de când mi-a făcut referat la Playback, fără succes, după Iorgulescu și Buduca. Împreună cu G.A. face demersuri la editură și Consiliu să apar. Nu știu de ce, dar am o tâmpită indiferență față de soarta manuscriselor mele. La Playback parcă era vorba despre cartea altuia. N-am făcut o dramă, deși lucrasem cinci ani încheiați la roman. N-am aceeași rezistență la lovituri când e vorba de viața mea personală. Orice mă poate da peste cap: un flirt, un divorț, o veste proastă, un prieten la ananghie... Loviturile cu interzicerea cărților mi s-au părut firești. Știu ce am scris acolo. Delăsarea, ca să nu zic mai rău, de care mă acuză G., exasperată de disparițiile și aerele mele de resemnat furios. Conversația mea cu Zigu ajunge repede la situația mizeră în care supraviețuim. Prin vecini se întâmplă atâtea: nemții au fugit cu sutele de mii, la Varșovia, Solidarnosc a luat tot, ce se va întâmpla în episodul următor? Noi am căzut într-o izolare sinucigașă etc. Nu prea mai avem speranță. Am căpătat o psihologie de peron: așteptăm răbdători, așezați pe valizele noastre sărăcăcioase. Amândoi ne-am refugiat în scris. Eu sunt prea fericit că lucrul la „Iacob îngerul" merge. Traducătorul este leneș, dar n-am altul! Se pare că e foarte bun, nu-mi dau seama, cu engleza mea de liceu. Stau cu Z.O. la capătul culoarului, departe de ochii străini. Din WC iese un domn îmbrăcat modest, într-un costum negru, cu un pulover peste cămașă. Își șterge mâinile cu o batistă. Pare un funcționar, se potrivește cu aerul kafkiano-bolșevic al Casei Scînteii, coridoare întunecate, lungi, largi, cu uși la egală distanță, cu marmura și tavanele prost luminate. Când mă preumblu pe coridoare, impresia că sunt în Procesul sau în Hotel Metropol, printre tovii de la Internaționala Comunistă, prin anii '30. Z.O. mă întreabă: „Îl cunoști? Ion Iliescu". Am auzit, dar de întâlnit, niciodată, nu. Aș fi fost curios să-l aud vorbind, prea am auzit multe. „Câte microfoane o avea în birou? E strâns supravegheat", imi spune Z.O. „Îmi imaginez", spun. Îmi pare rău că nu s-a oprit. Unii văd în el o alternativă la Nea Puiu. Ca susținător al politicii liberale din anii '60, are priză în aparat, asta știu de mult. A picat în dizgrație în '71, la Teze. Când le-am citit, chiar înainte de bacalaureat, am plâns. I.I. este protejat de ruși, altfel ar fi avut soarta lui Trofin. Bine, nici n-a îndrăznit să-l critice vreodată, cum a făcut Tr. Am auzit că s-a cunoscut cu Gorbaciov la Moscova în anii '50, unde I.I. era șef peste studenții români, iar G. șef peste studenții URSS.

(Continuare în pag. a II-a)

JURNALUL OMULUI SIMPLU

„Închisoarea mea din libertate"

În toamna anului 1989 aveam 17 ani, mă aflam la un liceu în Deva și locuiam într-un internat. Atunci am avut pentru prima dată sentimentul că apucasem pe o pistă greșită. Vă trimit aceste vagi amintiri ale mele de tânăr ascuns între zidurile de beton ale nomenclaturii comuniste. Mi se părea imposibil să mă debarasez de stările mele conflictuale, atât timp cât mă găseam sub aripa imprevizibilului. În adolescență, în internat, visam de multe ori să am o viață bogată în evenimente, însă eram convins că ceea ce vedeam eu și colegii mei în revistele culese de prin Occident, aduse de alte persoane și pasate nouă sub forma unor lucruri interzise, gen prezervative, nu o să se întâmple niciodată. Lecturile mele de la biblioteca județeană, unde eram înscris de câteva luni, erau abuzive, căci căutam mai tot timpul acele cărți pe care eram conștient că, datorită vârstei, nu o să le înțeleg.

Și totuși alegeam din rafturile infinite volume răpuse de ani, sub ochii indiferenți ai unei bibliotecare spălăcite, cu ochelari fumurii, pe care apoi, în camera mea de internat, în frigul comunist, căci atunci și frigul avea izul lui, le devoram în pace. Acele clipe nu le-am uitat. Trăiam în minciună, însă noi nu eram conștienți de acest lucru decât în mică măsură. Nu puteam lupta noi, cei de atunci, împotriva adeversarului de pretutindeni, dar condamnam în gândurile noastre tot ceea ce însemna propaganda și morala falsă, acompaniate de nebunie și de nesăbuință. Duminicile, cei care aveam ghinionul să rămânem în internat, la ordinul directorului, ieșeam la muncă în fața și în spatele căminului, băieți și fete, cu greble și lopeți, să curățăm în plină toamnă pământul acoperit cu frunze putrede, căzute din abundență din copacii bătrâni. Ea, pedagoga, între noi, ca un șef mare, cu toate că era mică de statură, îndemnându-ne mereu să muncim, să nu facem gălăgie și să ne facem treaba cu responsabilitate, căci a doua zi directorul va veni să vadă ce am realizat. În această adolescență juvenilă am priceput un lucru, căci tot ceea ce mă înconjura în acele zile erau, de fapt, niște șabloane, niște lucruri făcute din granit pe temelii de nisip și că într-o zi toate acele opere murdare vor dispărea. Și ca să minți frumos erai învățat. Și mersul, și gesturile teatrale, chiar și bătutul din palme era adus la rang de artă. Se obișnuia în acele timpuri, știe toată lumea, ca elevii să presteze diferite munci în anumite perioade ale anului, practica aceea umilitoare, întru clădirea socialismului. Am fost și eu cu colegii mei, undeva în Munții Retezat. Am fost cazați în niște barăci de tablă și placaj gros, cu paturi suprapuse, încât aveam sentimentul că ne aflam într-un ghetou sau într-un lagăr nazist de exterminare din timpul războiului. Nu aveam decât foarte puțin din puținul pe care oamenii de rând îl aveau în acele timpuri, și aici mă refer în special la mâncare.

(Continuare în pag. a II-a)

Pagini realizate cu sprijinul AGERPRES

După facultate mergeai trei ani în domiciliu obligatoriu la țară

(Urmare din pag. I)

Șeful de promoție alegea între Joița, Săbăreni ori Satchinez

Odată afișate listele cu posturile repartizate, începeau negocieri elaborate între absolvenți, pentru a se stabili cine și unde merge. Lector univ. Carol Căpiță, absolvent al Facultății de Istorie din cadrul Universității București, își amintește cum aceste discuții afectau relațiile de prietenie între colegi: „Exista o anumită negociere. Din păcate se negocia un lucru și la repartiții se încălca ceea ce se stabilea. În fața repartițiilor se lăsau deoparte toate prieteniile. Anul meu (1988 – *n.r.)* a fost o excepție, dar în 1989 colegii mei mai tineri ar putea să vă povestească lucruri dramatice! S-a lăsat cu plânsete, cu țipete, cu scandaluri".

Motivul nemulțumirilor erau posturile oferite, situate de cele mai multe ori în zona rurală. Cele mai apreciate erau satele din apropierea orașelor mari, pentru că tinerii angajați puteau face naveta zilnic până la locul de muncă: „Cea mai bună opțiune, din perspectiva unui bucureștean, au fost în 1988 posturile de la Joița și Săbăreni, în județul Giurgiu, unde se putea ajunge cu autobuzul". Localitățile legate la calea ferată erau, de asemenea, preferate și de aceea unii studenți citeau lista posturilor disponibile cu mersul trenurilor în mână, pentru a-și putea calcula mai bine timpii de navetă.

Odată ajunși acolo, începeau însă altă grijă – cum să-ți păstrezi buletinul de oraș, căci oficialitățile comunei aveau sarcini precise în stabilizarea forței de muncă și repartizarea apartamentelor în „blocurile de specialiști" din „centrul civic". „Eu, cât am fost navetist, nu am avut buletinul de identitate cu mine, fiindcă dacă mi-l cerea Poliția și-mi punea ștampila de mutație nu aș fi putut concura pentru un post în București", spune Carol Căpiță.

Uneori posturile afișate nu erau ceea ce păreau la prima vedere. „Au fost câteva posturi în Banat. Unul, de pildă, părea slab: Satchinez; dar era la doar 20 km de Timișoara. Foarte bun, de fapt." Relațiile personale erau de asemenea importante și reușeau cumva să funcționeze chiar și în cazul repartițiilor. „Existau și situații interesante. De pildă, în anul meu, figura la Buzău o școală specială. Termenul era ambiguu – Școala Specială Numărul 1. Dacă ajungea să ocupe postul respectiv cine trebuia, era o școală pentru ofițeri, un liceu militar. Dacă lua cine nu trebuia, era într-adevăr o școală ajutătoare pentru copii cu dizabilități. A fost, cum să vă spun, povestea anului nostru!"

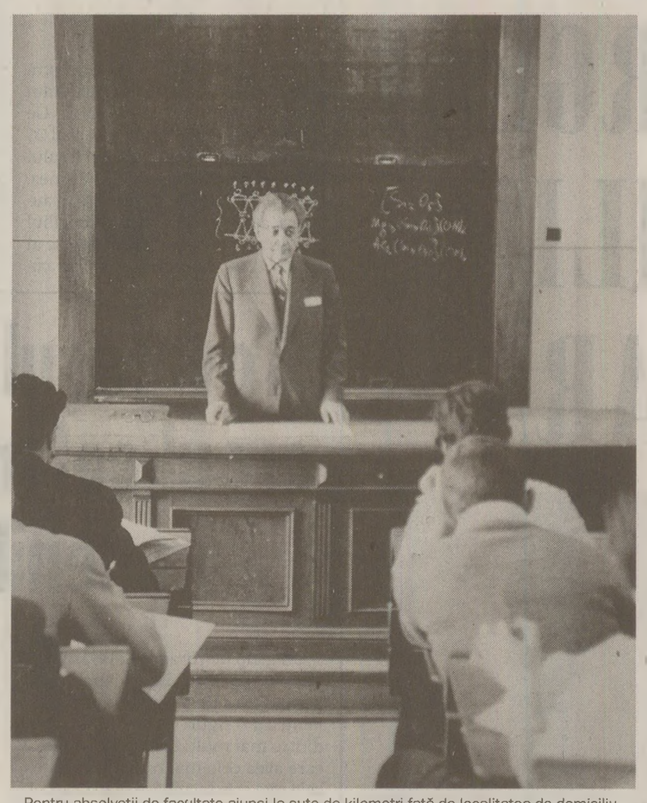

Pentru absolvenții de facultate ajunși la sute de kilometri față de localitatea de domiciliu, un post de paznic într-un oraș ținea de domeniul visului. FOTO: Universitatea București

Șansa tinereții

Presiunea psihologică provocată de repartiție începea să fie simțită cu mult timp înaintea momentului afișării listei de posturi. Cum media pe anii universitari avea un rol important în cadrul ierarhiei pe lista absolvenților, notele studenților începeau să crească încă din anul III de studiu. Existența clauzelor de reîntregire a familiei făcea să fie încheiate căsătorii de formă, doar pentru a obține buletin de București și a avea o șansă în plus de a fi repartizat undeva în jurul Capitalei. Astfel de mariaje se desfăceau la scurt timp după ocuparea posturilor dorite. Uneori se ajungea atât de departe, încât unul din soți rămânea restant un an ca să fie în același an cu soția și să poată alege posturi în aceeași zonă. Multe cupluri ajungeau însă să fie repartizate la distanțe de sute de kilometri.

Erau și alte situații excepționale, greu de înțeles în zilele noastre. „Soția mea, care nu era din București, a luat cel mai bun post pentru un bucureștean, își amintește Carol Căpiță. Pe atunci nu eram căsătoriți, ne-am căsătorit imediat după, dar colegii au zis: «Voi doi vă alegeți! Nu sunteți căsătoriți, dar știm că vă căsătoriți, așa că voi vă alegeți primii». Nu s-a mai întâmplat nici înainte și nici după".

Cornel MICU

JURNALE PERSONALE

(Urmare din pag. I)

Se pare că Gorbaciov, primul lucru pe care l-a întrebat, ajuns în vizită triumfală prin guberniile est-europene și anume la București, ar fi fost: „Ce mai face prietenul meu Iliescu?". Nea Puiu – criză de nervi. Dublă supraveghere, dar imun. Nu mai dă tractorul peste el. Mă despart de Z.O. și traversez orașul ploios într-un tramvai pustiu. Sunt singur în vagon, deci nu am coadă. (...)

Am așteptat destul. Un egoism m-a ținut să nu-l imit pe Tudoran sau, mai devreme, pe Goma. Să stau la colț ca un șoarece, să nu mă deranjeze nimeni și să-mi scriu romanele pe care nu le publică/citește nimeni. La ce e bună pasivitatea asta? Este o experiență consumată. Gândul m-a încercat de acum doi ani. Atunci eram deja dus, dar scenariul era: întâi să-mi apară cartea în Occident sau măcar să apuc să o trimit și apoi mai vedem. M-am răzgândit. Există aici o lașitate care se sfârșește. Dar era și speranța vagă că poate scap, s-au mai văzut miracole, și mă trezesc tipărit. După două cărți refuzate, ce să mai aștept? Mă mir că n-am ieșit din '83-'84, când Playback a rămas în sertar, la cheie. Atunci aveam alibi cartea despre Rusia, aveam nevoie de conul de umbră ca s-o lucrez. Cobor din tramvai la Sf. Iosif. Liceenii de la Bălcescu umplu trotuarul. Mă opresc la chioșc și aștept ascuns. Trec trei minute și doi „băieți" pe mijlocul carosabilului, aproape în fugă, mă caută din priviri. (...) Vorbiseră cu o seară înainte. Acum trebuie să-l văd pe L.C. Dar nu-l găsesc. G. întârzie. Stau de vorbă cu fetele de la secretariat, ies pe balcon să-l privesc pe Ilici Lenin trup/Caragiale cap din curte. Băieții stau la poartă și mă așteaptă. Cobor în pivniță la Iaru. Vorbim vorbe. Înghesuiala obișnuită. G. întârzie, ca întotdeauna. Nu mai aștept. Mă târăsc spre casă.

Stelian Tănase, Acasă se vorbește în șoaptă. Dosar & Jurnal din anii târzii ai dictaturii, Compania, 2002, p. 116-121

În sfârșit s-a rezolvat problema cu distribuția. Am mai avut o discuție cu Stegăroiu – care avea alte „idei", mai ales în ceea ce o privește pe Oana Pellea – dar, în cele din urmă, l-am determinat să semneze, ceea ce a făcut destul de supărat. Așadar, încep acest film împotriva tuturor: Dulea, Everac, Stegăroiu. Dar, era mai bine să le fac pe plac? Să joc cum îmi cântă? Chiar dacă filmul va avea nenumărate probleme și, poate, era mai bine să am aliați.

O asemenea situație am avut cu mulți ani în urmă, la „Casa dintre câmpuri". Numai că atunci era, totuși, altă „atmosferă", eu eram mai bătăios și lucrurile n-au putut influența rezultatul muncii. Acum, cel mai tare mă tem de mine. Niciodată nu mi-a fost un film mai departe de suflet și de inimă ca acesta. Mai am o săptămână până la începerea filmărilor și sunt complet nepregătit. Iar pe de altă parte, nici nu pot să mă adun. Mă întreb dacă nu cumva m-a prins o oboseală fundamentală. Nu știu. În orice caz, numai o minune poate scoate filmul ăsta la liman. Era mult mai bine dacă renunțam la el și încheiam lucrul în „epocă" cu „Secretul armei... secrete!". N-am decât o singură șansă: să fac în așa fel încât filmul acesta să nu iasă. O să am, însă, tărie?

În altă ordine de idei, mi-a telefonat ieri Schuller din Germania și m-a întrebat dacă sunt liber anul viitor, în mai-iunie, pentru o regie acolo. Dar, să cred? Să dea Dumnezeu!

Alexandru Tatos, Pagini de jurnal. Ediție alcătuită de Liana Molnar-Tatos, București, Editura Albatros, 1994, p. 538

Sunt foarte ocupat cu Margareta... O îndrăgesc din ce în ce mai mult... A-nceput să m-asculte și cred că și ea mă iubește sincer (o, tempora!...)... O spăl, o-ngrijesc și cred că fac toate eforturile să mă port cât mai sincer și mai bine cu ea... E bine că am acum o preocupare constantă... E albă cu tapițerie gri... Am uitat să specific că Margareta e mașina pe care am ridicat-o din IDMS-ul Bacău. Cu câte eforturi!

În rest, „teroarea roșie" e în floare!!!

Adrian Fetecău, Jurnal nepublicat

JURNALUL OMULUI SIMPLU

„Închisoarea mea din libertate"

(Urmare din pag. I)

Macaroane cu sos stricat la amiază, iar seara ghiveci cu legume mirosind numai a carne, dar și a soia sau a alte ingrediente pe cale de dispariție. Comunismul era undeva la apogeul său, însă noi nu aveam de unde să bănuim acest lucru. Cel mai iubit fiu mergea mai departe, își clădea opera și nemurirea la tot pasul. Propaganda funcționa ireproșabil. Eram duși la vizionări de filme propagandistice, pelicule ale erei decadente, unde tineri mândri, aleși pe sprânceană din familii bune, cu lopețile pe umeri, străbăteau șantiere în lucru, obligați fiind să cânte imnul și să recite ode închinate Familiei. Macarale gigant la tot pasul, camioane huruind în neștire, acesta era climatul în care mulți dintre noi, cei de la profilul construcții, erau obligați să-și trăiască frageda tinerețe. Într-o zi, pe la orele amiezii, venise la noi în «lagăr» un ziarist cu un reportofon în mână și cu mai multe caiete și mape sub brațul opus. Fusese trimis de organele superioare, probabil de la județ, să facă un reportaj pentru o emisiune la radio. Era un ins impozant, cu o mustață stufoasă, un om cu carte multă, așa ni se părea nouă. Inginerii și profesorii noștri care ne însoțiseră în tabără nu se opuseseră, firește. Avea cineva curajul să spună ceva? Fiindcă era pauza de masă, muncitorii opriseră motoarele utilajelor, însă, la sugestia ziaristului, trebuia ca în timpul interviurilor să fie creată o atmosferă de lucru, gălăgie, motoare duduind etc.

Așa că s-a găsit repede soluția. Un muncitor a repornit un buldozer cu șenile și accelera la intervale scurte de timp, claxonând din când în când, iar noi, cei câțiva, cărora nu ne venise rândul la microfon, trozneam fictiv lopețile din dotare de cimentul și de pietrele existente în jur din belșug. Munca era în toi. După interviuri, am fost încolonați și însoțiți la masă, în cantina șopron din tabără. O ciorbă scurtă și transparentă de cartofi înnegriți și felul doi tot cartofi, piure, dar cu slănină prăjită. Desert – un măr pentru fiecare.

Seara de vară se lăsase de mult, iar în scurt timp începuse să plouă. În paturile noastre suprapuse, scârțâitoare, cu saltele umede mirosind puternic a urină, rememoram ziua ce tocmai stă să apună, nu înainte de a-l ironiza pe individul cu reportofon, care ne făcuse, într-o oarecare măsură, faimoși în județ sau în țară.

Adrian ABRUDAN

JURNALUL ZILEI

(Urmare din pag. I)

Simpozion tehnic la Cluj

La Casa Tineretului din Cluj începea a VIII-a ediție a Simpozionului de tehnologii și echipamente de testare autonomă THETA, care urma să se încheie la 7 septembrie. Organizator al evenimentului era filiala locală a Institutului de Cercetare Științifică în Inginerie Tehnologică pentru Automatizări și Comitetul județean Cluj al UTC, cu concursul secției de automatică a CNIT și a Facultății de Electronică a Institutului Politehnic. În cadrul secțiunilor ETA hardware, ETA software, Teoria sistemelor în testarea automată, Evaluarea performanțelor sistemelor și componentelor, specialiștii din institutele de cercetare și învățământul superior, precum și cei din întreprinderi, urmau să dezbată probleme legate de ridicarea calității produselor și creșterea productivității muncii prin testarea automată.

Recolta se strângea între două ploi

Ploile căzute în ultima vreme în județul Cluj îngreunau campania agricolă. Așadar, lucrătorii de la Consiliul Unic Agro-Industrial Bonțida trebuiau să profite de „ferestrele" dintre precipitații. „Numeroase atelaje" ale cooperatorilor din localitate au transportat îngrășăminte organice în câmp pentru a fi împrăștiate pe culturile de grâu de

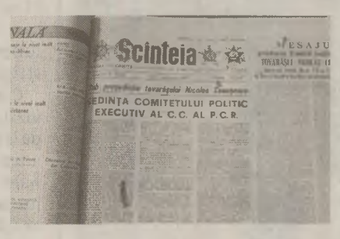
Scînteia
ȘEDINȚA COMITETULUI POLITIC EXECUTIV AL C.C. AL P.C.R.

toamnă. Numai în ultimele zile se transportaseră aici 400 de tone de gunoi de grajd, ridicând cantitatea de îngrășăminte organice, la nivelul întregului Consiliu Unic Agro-Indutrial, la 19.000 de tone. Însă nu doar de gunoi se ocupau țăranii bonțidei. Printre acțiunile „de zi" se număra recoltatul, în conformitate cu graficele stabilite, a tomatelor și ardeilor în fermele legumicole ale CAP Bonțida (satele Răscruci și Bonțida). În ajutorul cooperatorilor din comună au venit și tractoriștii din Giula, pentru efectuarea arăturilor de toamnă realizându-se „mai bine" de 200 de hectare.

Drumuri impracticabile spre terenurile agricole

Campania agricolă nu era „sabotată" numai de condițiile meteorologice defavorabile din ultima perioadă, ci și de calitatea îndoielnică a căilor de acces spre tarlale. Florin Dumitrache, inginer-șef în cadrul Direcției Agricole Iași a pornit într-o inspecție în județ, pentru a observa ce nu merge bine și cum se pot ameliora dificultățile. Astfel, el a observat că unele drumuri județene și comunale erau serios degradate, iar transportul recoltelor se desfășura în condiții necorespunzătoare. Această situație se constata în zona Movileni-Gropnița-Focuri, spre Plugari, Cristești-Goläești, Osoi-Moreni-Prisăcari, considerate trasee cu probleme deosebite.

„Cupa Prietenia" la Phenian

S-a întors în țară delegația sportivă participantă la „Cupa Prietenia", desfășurată la Phenian, în Coreea de Nord. Competiția era rezervată juniorilor născuți între anii 1971-1972. Atleții români au cucerit 11 medalii, dintre care 4 de aur.

Dreptul la muncă

„Centrul de Creație și Cultură Socialistă «Cântarea României»" din Craiova a organizat în cursul săptămânii, în întreprinderi și instituții, ciclul de expuneri cu tema „Dreptul la muncă, element primordial al legalității socialiste". Expunerile au fost urmate de recitalul de versuri cu genericul „Mesaj de pace din Carpați".

Dezvoltarea economiei locale

La „Centrul de Creație și Cultură Socialistă «Cântarea României»" al comunei Erbiceni (jud. Iași) a avut loc dezbaterea cu tema „Dezvoltarea economiei locale în lumina documentelor celui de-al XIV-lea Congres al partidului". Expunerea, care a constituit punctul de plecare al dezbaterii, a fost prezentată de profesorul Ion Alistar. La eveniment au participat „numeroși săteni, cadre didactice, specialiști".

Ilarion ȚIU

DIN ARHIVELE SECURITĂȚII

Amnesty International cerea eliberarea lui Iuga

Ministerul de Interne
Secret
UM 0647
Ex. nr. 1
52/0435764
5 septembrie 1989

Către SMB, Tov. Colonel Goran G.

Vă trimitem alăturat două materiale de la Amnesty International în care se intervine pentru punerea în libertate a obiectivului dumneavoastră Dumitru Iuga (SMB/112/V.M.)

Comandantul unității
Semnătură indescifrabilă

Notă

110 - Măsuri. Semnează Iamandi. VM
Se opresc din circuit. Convorbire ref. întărire măsuri conform ordinului DSS
Semnează Lt. col. Deleanu Vasile

●●●

Ministerul de Interne
Secret
UM 0647
Ex. nr. 1
52/0435812
5 septembrie 1989

Către SMB, 112/V.M.

Vă trimitem alăturat un material expediat de obiectivul dvs. Iuga Dumitru din penitenciarul Jilava.

Comandantul unității
Semnătură indescifrabilă

Notă:
Se (inițial era scris „opresc din", dar s-a șters; *n.r.)* dă drumul, deși e tardiv.
Semnează Lt. col. Deleanu Vasile

Extras din dosarul de urmărire informativă a lui Dumitru Iuga, provenit din arhiva CNSAS

CURSUL DE JURNALISTICĂ (27)

Cele trei criterii de alegere a articolelor

Criteriile universale sunt legate de evenimentul însuși; acestea sunt semnificația și actualitatea evenimentului. Criteriile proprii fiecărei instituții de presă sunt legate de publicul cititor, de „clientela" acesteia; ele se pot reduce la unul: interesul.

1. Actualitatea. Știrea este, prin definiție, ceva nou, iar publicul cititor nu se înșală în această privință. Deschizându-și ziarul sau ascultând postul de radio la ora transmiterii informațiilor, el așteaptă răspunsul la o întrebare generală: „Ce mai este nou?". Poate că în ziaristica de astăzi se exagerează cu această căutare înfrigurată a actualității, în sensul că această cursă pentru noutatea exclusivă, care se va transmite fie și cu câteva minute înaintea concurenților. Se face uneori în detrimentul informației în profunzime. Deși această luptă în viteză permanentă este un bun stimulent pentru ziariști, publicul cititor rămâne destul de indiferent la aceasta. Orice s-ar spune, aceasta este o lege a presei moderne și în zadar se vrea să scăpăm de ea. De altfel este adevărat că agenția de presă sau stația de radiodifuzare care anunță prima un eveniment important dobândește astfel un renume meritat. În sfârșit, deși presa scrisă are o periodicitate relativ lentă în raport cu fluxul permanent de informații, fiecare ediție are un minut fatidic dincolo de care o știre ce soseste la redacție nu va mai putea fi publicată. Publicul are fără îndoială obișnuințele sale de ascultător și cititor și în general nu observă că ziaristului său i-au luat-o înainte alți confrați, exceptând cazul știrilor senzaționale. La fel de exigent este cititorul și cu actualitatea știrilor publicate, fie și din simplul motiv că este la curent că rapiditatea este posibilă. De aceea el apreciază că poate citi la micul dejun despre un eveniment ce s-a petrecut în timp ce dormea, deși nu este perfect conștient de eforturile făcute pentru aceasta. (...).

Nevoia de actualitate se resimte îndeosebi atunci când este vorba despre o acțiune practică și când o întârziere de publicare ar putea avea consecințe neplăcute. Așa este cazul anunțării unei manifestații politice, sindicale, sportive, culturale sau recreative. (...).

Chiar când nu este în joc interesul personal și concret, solidaritatea națională și universală din timpul nostru creează nevoia de a cunoaște ce se întâmplă în lume sau la celălalt capăt al țării. Actualitatea este atunci un factor al criteriului interes. Practic, aceasta înseamnă că ziaristul se străduiește să afle și să relateze cât mai repde posibil despre evenimentele semnificative și demne de interes, dar și că știrilor „transmise cu întârziere" li se va acorda mai puțină importanță decât dacă ar fi fost cunoscute la timpul potrivit. Astfel, aceste informații care ar fi putut apărea pe cinci coloane și cu supratitre „exclusiv – de la trimisul nostru special" nu mai pot apărea decât sub forma unei notiție în pagina a doua. Trebuie să adăugăm că actualitatea focalizează într-un fel interesul publicului. Curiozitatea cititorilor și auditorilor în ceea ce privește problemele contemporane sau ale altor popoare în general nu este decât potențială și difuză; actualitatea, adică un eveniment semnificativ sau senzațional legat direct de aceste proleme, joacă rol de excitant intelectual. Ziariștii știu aceasta și profită de știrea unei lovituri de stat din America de Sud pentru a prezenta situația agronomică și socială a țării respective, de o aniversare națională pentru a face un scurt istoric al evenimentelor ce au avut loc de la acea dată până în prezent, de vizita unui șef de stat pentru a publica un reportaj despre țara vizitată. Un articol oricât de bun despre o problemă importantă, indiferent de ce natură ar fi, sau despre o țară sau o regiune, dacă nu are legătură cu actualitatea imediată, va fi pur și simplu respins de redactorul-șef, dar păstrat în așteptarea unui eveniment care să-l actualizeze.

2. Semnificația. Criteriul semnificație se aplică la evenimentul însuși și la întinderea repercusiunilor acestuia în timp și spațiu. Inundarea unui subsol nu are semnificație reală decât pentru locuitorii casei respective; inundațiile dintr-o regiune pot avea repercusiuni și într-o țară îndepărtată care va face apel să i se trimită ajutoare sau să i se exporte alimentele care-i lipsesc din cauza distrugerii recoltei.

Deși factorii semnificației sunt multipili, o analiză rapidă permite cel mai adesea să se evalueze cu o aproximație destul de mică dacă evenimentul merită să fie publicat și ce importanță i se poate atribui. Însă în unele cazuri semnificația este ascunsă; ea nu apare decât după o examinare atentă. Ziaristul trebuie să fie pregătit întotdeauna să evalueze astfel de evenimente cu maximum de siguranță. Acest lucru se poate întâmpla doar o dată pe zi, chiar o dată pe săptămână pentru secretarul de redacție, o dată pe an pentru corespondent, însă acesta este minutul său de adevăr. El nu are dreptul să se înșele. Nu afirmăm că el nu se înșală niciodată; unui ziarist i-ar fi trebuit o perspicacitate ieșită din comun ca să-și închipuie la 28 iunie 1914 ce consecințe mondiale va avea asasinarea prințului austriac într-un oraș din Balcani. Deși nu se așteaptă ca ziaristul să facă asemenea minuni. Se poate întâmpla și invers; adică să se supraestimeze importanța unui eveniment și să se considere, de exemplu, că o manifestație populară impresionantă va schimba cursul istoriei, deși aceasta este ca un foc de paie! În acest caz riscul este mai mic, deoarece evenimentul cel puțin are o semnificație imediată și merită să fie publicat.

Această apreciere a semnificației unui eveniment presupune din partea ziaristului cultură, cunoștințe multiple și spiritul critic al istoricului, calități la care trebuie să se adauge o gândire rapidă. Căci, dacă ar înțelege o situație abia a doua zi sau un minut după tipărirea ediției, ar fi prea târziu, inutil și de neiertat.

3. Interesul este un criteriu mult mai complex decât precedentele, pentru că este legat nu numai de eveniment, ci și de atitudinea pe care publicul cititor – cel pentru care lucrează ziaristul – o va avea față de acesta.

Dacă ar neglija acest criteriu, toate ziarele din lume ar avea, teoretic vorbind, același conținut, dar nu ar satisface pe nimeni.

Primul aspect al acestui criteriu este interesul direct, obiectiv al publicului față de o știre ce va provoca o reacție din partea sa, reforma legislației comerciale sau a Codului civil, o nouă reglementare a circulației, anunțarea unui spectacol sau a unei manifestații etc. În toate aceste cazuri, interesul publicului cititor este evident. Nu mai este același lucru când știrea prezintă un interes intelectual, ca să nu spunem dezinteresat.

Așadar, interesul unui anumit public cititor pentru un eveniment se manifestă în funcție directă de factorii legați de acesta, printre care în primul rând se află semnificația și actualitatea, la care se adaugă caracterul dramatic sau insolit al faptelor, notorietatea actorilor etc. Și este în funcție inversă de ceea ce s-ar putea numi distanța psihologică dintre locul evenimentului și cititorii știrii. Această distanță psihologică depinde, bineînțeles, de distanța geografică. (...) Dar și de cunoștințele pe care le are publicul despre locul unde se petrece evenimentul ce țin de clutura sa, depinde de istoria și de politica țării acestuia, cât și de actualitate. Performanța sportivă a unui atlet francez va interesa mai mult publicul cititor malgaș decât cel englez, pentru că malgașii, prin cultura lor, prin politica guvernului lor și datorită surselor de informare, urmăresc în mai mare măsură știrile sportive franceze decât englezii. (...). La aceasta se adaugă un aspect particular, pe care americanii îl numesc interes uman, legat de motivitatea publicului cititor, de înclinația de a se identifica cu eroii sau victimele unui fapt divers. Astfel, publicul intelectual va fi mai puțin interesat de poveștile de dragoste ale vedetelor sau prinților, iar mamele vor fi impesionate mai ales de știrile privitoare la copii.

Așadar, ziaristul este obigat să-și cunoască publicul cititor cât mai bine posibil, iar pentru acesta se folosește de anchetele, periodice sau nu, realizate de organisme specializate, precum și de reacțiile cititorilor săi materializate în scrisori sau contacte personale. Tentația permanentă împotriva căreia trebuie să lupte ziaristul este de a nu scrie doar în interesul său sau pentru cel al anturajului său. Cu excepția periodicelor de specialitate, în care tehnicienii se adresează tehnicienilor, acest interes este foarte diferit de cel al publicului cititor. De aceea ziaristul trebuie să se pună în locul cititorului sau auditoriului și să-și pună aceste două întrebări: „Această știre îi interesează pe cititorii mei? Și dacă îi interesează, care aspecte particulare îl vor interesa mai mult?". Însă el nu trebuie să uite niciodată de misiunea educativă a presei.

Fragment din „Tehnica scrisului", Caiet Documentar editat de Catedra de teoria și practica presei a Academiei de Studii Social-Politice, p. 260-264

Tovarăşul Nicolae Ceauşescu, eroul cel mai iubit al bancurilor oamenilor muncii din RSR

(Urmare din pag. I)

„În grădina lui Ion/ A turnat Nicu beton" era un refren parodiat care circula în 1989, ca urmare a demolărilor care au devenit politică de stat, dar reprezintă şi anul cu poate cele mai multe „atacuri" la cuplul prezidenţial. Unele dintre bancuri vorbesc direct de asasinarea dictatorului. „La ultimul congres al partidului, un tip picotea undeva în spatele sălii. La un moment dat, un şobolan a scăpat în sala congresului. S-a produs, evident, agitaţie, rumoare... Până la urmă, toţi au început să strige: «Prindeţi-l, prindeţi-l!» Buimac, trezit brusc din somn şi auzind aşa ceva, omul nostru a început să strige şi el: «Întâi pe ea, întâi pe ea!»".

Călin-Bogdan Ştefănescu, cu grija şi metoda unui inginer, s-a apucat să numere, catalogheze şi calculeze bancurile după teme, după viteza de răspândire sau chiar după structură. Astfel a făcut o analiză, o adevărată inspecţie în genul folclorului urban al epocii. „Încă de la apariţia sa ca fenomen social, bancul politic s-a înscris în ceea ce am putea numi rezistenţa activă împotriva dictaturii. El a fost un rezultat al nemulţumirii populare şi, în acelaşi timp, un puternic catalizator al ei. Cei care l-au creat şi răspândit nu erau, în nici un caz, dintre resemnaţii cu soarta pe care ne-o hărăzise Ceauşescu. Ei erau protestatari, anonimi şi doritori de anonimat, ce-i drept, dar nu mai puţin incomozi pentru regim", notează Călin-Bogdan Ştefănescu. Iar vorbele îi sunt foarte bine ilustrate chiar de creaţiile anonimilor autori: „În Piaţa Unirii s-a înţalat o mare statuie reprezentându-l pe Ceauşescu. Pe ea scria «Ceauşescu» sus, deasupra capului şi «pace» jos, pe soclu. Un ţăran din Ciorogârla se tot învârtea în jurul ei privind-o cu mare atenţie şi cu o oarecare mirare". Evident, în scenă intră un miliţian care îl ia la rost pe om, care îi spune că s-au făcut două greşeli: „Păi, în primul rând, ar fi trebuit să scrie acolo, la mijloc, «Odihneasc-că-se-n...»" Miliţianul sare ca ars: „Mă, nu ţi-e ruşine să vorbeşti aşa?! Omul nici n-a murit...". Ţăranul reacţionează firesc: „Vezi, asta e a doua greşeală..."

Întorcându-ne la analiza „culegătorului" Călin-Bogdan Ştefănescu trebuie să preluăm câteva observaţii. Acesta a constatat că cele mai răspândite bancuri sunt cele care făceau caz de nivelul de trai.

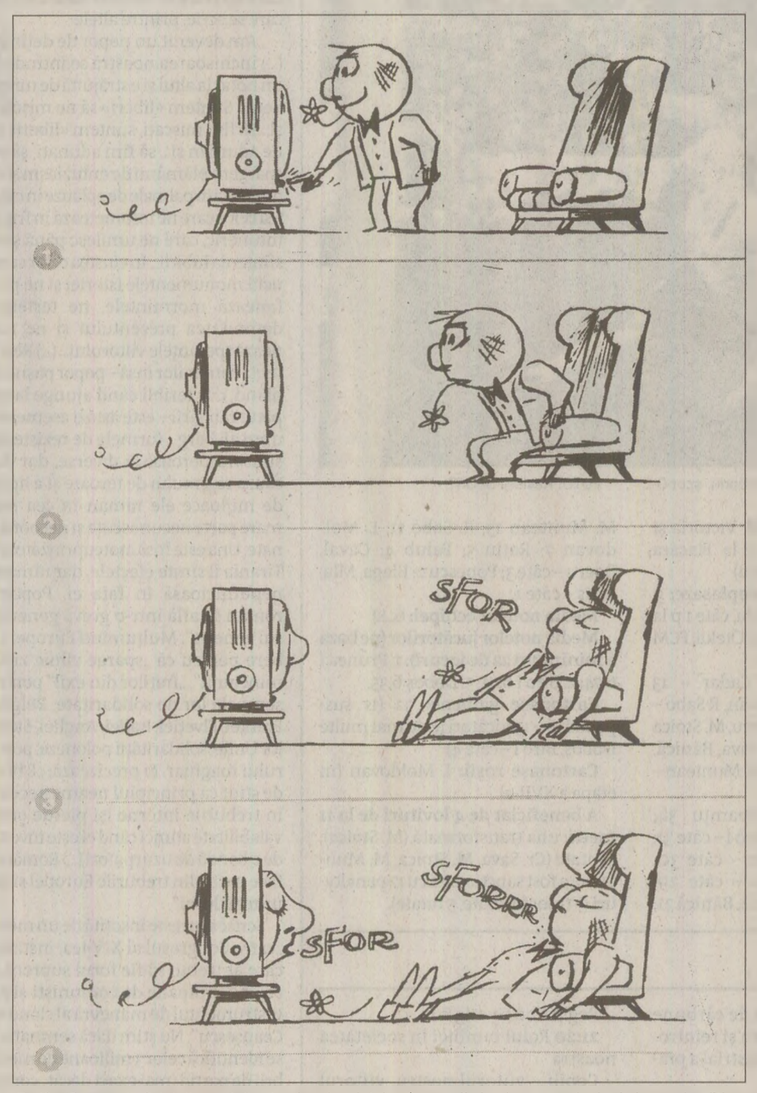

Pe lângă umorul oficial din paginile ziarelor şi revistelor, în epocă circulau sumedenie de bancuri politice

30% din totalul lor aveau această temă.

„Întrebare: De ce fac românii greva foamei? Răspuns: Pentru că şi-au pierdut buletinul ori vor să şi-l piardă". Nu puţini au uitat însă că alimentele de bază se dădeau pe bază de cartelă, iar buletinul de identitate devenise vital pentru cei care doreau să obţină „hrănitoarele" cartele.

A doua mare temă a ironiilor era Ceauşescu şi cultul personalităţii sale, cu o pondere de 13% din totalul creaţiilor populare de acest tip. Această temă apare tot mai des începând cu anul 1986, iar explicaţiile ni le oferă modest chiar Călin-Bogdan Ştefănescu. „Saltul spectaculos înregistrat în 1986 şi nivelul înalt menţinut în anii următori (1987-1989) sunt explicabile, credem noi, pe de-o parte, prin împingerea cultului personalităţii lui Ceauşescu pe «noi culmi», ajungându-se la forme greu de imaginat şi încă şi mai greu de suportat, iar pe de altă parte, prin concentrarea puterii în mâinile sale simultan cu înăsprirea dictaturii". Să ne delectăm cu un alt exemplu: „Întrebare: Ce deosebire este între un congres ecumenic şi un congres al partidului? Răspuns: La congresul ecumenic este lăudat Domnul, la congresul partidului este lăudat Tovarăşul".

Românii râdeau tot mai amar în ultimul an al comunismului. Hâzi, autorii bancurilor sugerau finalul dictatorului şi se inspirau din evenimentele politice internaţionale care anunţau marea eliberare. Ştiţi de ce nu a trecut Gorbaciov la capitalism? De teamă că intră Ceauşescu cu tancurile în Moscova. Un slogan pe care şi l-ar fi dorit revoltaţii, scandat la cel de-al XIV-lea Congres al PCR: „Ceauşescu, fii boier,/ Fă şi tu ca Honecker". O mică precizare pentru cititorii mai tineri: Erich Honecker a fost ultimul conducător comunist al Republicii Democrate Germane şi tocmai fusese îndepărtat sub presiunea maselor populare.

De altfel, ultimul congres era anticipat de mai multe bancuri, care fie luau peste picior farsa politică ce se pregătea, fie erau un prilej pentru a se ridica problema „schimbării", măcar la nivelul ironiilor şoptite pe ascuns: „Întrebare: Ce deosebire este între Congresul al XIV-lea şi Congresul al XIII-lea? Răspuns. Nici una, dar dacă ar fi..."

Într-una dintre vizitele de lucru pe unul dintre şantierele patriei, Tovarăşul cade într-o groapă cu ciment, iar trei muncitori îşi fac datoria umană şi-l salvează. Recunoscător şi generos, prim-secretarul le promite oamenilor că le îndeplineşte câte o dorinţă, oricare ar fi ea. Primul vrea casă, al doilea maşină, iar al treilea o gardă de corp. „Ce să faci tu cu gardă personală?!? De ce ai nevoie de ea?!", se minunează Ceauşescu. „Păi, dacă află ai mei că te-am salvat, mă linşează!", răspunde cu sinceritate omul.

Doru COBUZ

„Lavu" fără miză, înlocuit cu divergenţe între doi cercetători

Scurtmetrajele aveau un mic avantaj în epoca ceauşistă. Atrăgeau mai puţin atenţia, drept urmare erau mai comod de făcut. În special în ceea ce priveşte cenzura. Totuşi, nu prea puteai spune tot ce voiai. Aparatul de control era la fel de riguros, însă în format redus, mai rapid şi mai eficient. Aceasta este descrierea pe care regizorul Mihnea Columbeanu a făcut-o filmelor de scurt metraj din acea vreme. Potrivit declaraţiilor sale, orice debut regizoral trebuia făcut musai printr-un scurtmetraj. „Se dăduse o dispoziţie ca orice regizor să debuteze cu scurtmetraj, iar acestea să ruleze grupate câte patru cinci (aşa-numitele «filme în scheciuri», «coupé» sau «omnibus»). Primul grupaj a fost «De patru ori, start» (1982), de Cornel Diaconu, Dan Marcoci, Tică Păun şi Puşi Dinulescu. Al treilea a fost al nostru. În 1987, Radu Stegăroiu (Casa 4) voia s-o ajute să debuteze pe tânăra operatoare Anca Jurjuţ (azi, Anca Damian). I-a venit ideea să organizeze un concurs de debut cu scurtmetraje pentru regizori şi operatori deopotrivă. Mihai Dulea (vicepreşedintele CCES) a aprobat, şi astfel s-a născut proiectul «Autostop»: trei poveşti cu autostopuri, scrise de trei scenarişti (au rămas doar doi, unul fiind chiar dezastruos), oferite candidaţilor operatori şi regizori. În funcţie de soluţiile noastre prezentate în scris s-au decis câştigătorii, după cum urmează: «Fără lumini de poziţie» (scenariu Adrian Dohotaru), regia Mihnea Columbeanu, imaginea Mihai Spătaru; «Podul» (scenariu Lelia Munteanu), regia Valeriu Drăguşanu, imaginea Petru Maier; «Premiul» (scenariu Lelia Munteanu), regia Radu Caranfil, imaginea Anca Jurjuţ", povesteşte Columbeanu. „Pentru acest proiect, Consiliul Culturii şi Educaţiei Socialiste (CCES) a alocat 1.800.000 lei (de reţinut: în 1984, un film „ieftin" se făcea cu 5.000.000 lei; cureaua se tot strângea, iar în 1988 se ajunsese la 2.000.000-3.000.000 lei; noi ne-am descurcat sub două...). 800.000 mi-au revenit mie (fiindcă aveam trenuri şi deplasări, cazare etc.), iar celorlalţi doi câte 500.000 lei", a adăugat regizorul.

Scenariul fusese iniţial o poveste de dragoste. Adrian Dohotaru scrisese o poveste despre doi foşti iubiţi care se întâlnesc în trenul de navetă. Constată că încă se mai iubesc şi că se despărţiseră dintr-o prostie, dar, când să-şi sară în braţe, el coboară să ia suc şi pierde trenul. Cei doi fac tot posibilul să se regăsească (semnal de alarmă, autostop încolo, autostop înapoi, alt tren etc.). „Bref, un road-movie romantic şi comic, foarte sălţăreţ. Când să-ncep filmările, Dulea s-a răzgândit: nu, că să mai terminăm cu «lavu» (love – iubire, *n.r.*), că «lavu» n-are miză; să facem un film cu miză de producţie!", explică Mihnea Columbeanu. După intervenţia de la „centru", povestea a căpătat o cu totul altă „miză". Într-un tren se întâlnesc doi cercetători (Mona Petrovan – Natasa Raab şi Radu Zilişteanu – Laurenţiu Lazăr), la întoarcerea de la o consfătuire tehnologică. Între ei domneşte o vizibilă tensiune, urmare a unei controverse de la consfătuire. Reiau discuţia şi reiese că, într-adevăr, formula tehnologică propusă de Mona şi criticată de Radu are carenţe care creează riscul unei catastrofe. În prima gară, Radu coboară să cumpere răcoritoare, dar pierde trenul, astfel că nu mai apucă să-i explice Monei cum trebuie corectată formula. Întrucât aceasta este deja pusă în aplicare, iar riscul unui dezastru e iminent, cei doi încearcă disperaţi să se reîntâlnească. Radu face autostopul pentru a prinde trenul din urmă, Mona trage semnalul de alarmă şi coboară între gări, făcând şi ea autostopul, şi urmează o goană încrucişată pe şosele, drumuri şi coclauri, unul în cautarea celuilalt. Filmul are happy-end: ajunsă în gara unde s-a despărţit de Radu, Mona telefonează şi opreşte la timp procesul tehnologic. Imediat după aceea descoperă pe geanta de voiaj a lui Radu cartea de vizită a acestuia (până atunci, ascunsă de o haină). Simultan, în gara următoare, Radu găseşte buletinul Monei, rămas din întâmplare la controlorul trenului, după ce o amendase pentru tragerea semnalului de alarmă. Încântaţi şi liniştiţi, fac din nou autostopul şi ajung din direcţii opuse la o barieră. După ce trenul trece se pomenesc faţa în faţa şi izbucnesc în râs, amuzându-se copios pe calea ferată.

Cu acest scurtmetraj, Mihnea Columbeanu a participat şi la Festivalul de la Costineşti. Deşi producătorilor le-a plăcut, pelicula n-a avut un succes răsunător. Însă regizorul a primit oferte pentru lungmetraj. „Dumitru Fernoagă (Casa 5) mi-a dat scenariul «Temerarii» de Petre Hladchi Bucovineanu (pionieri în expediţie cu pluta pe Dunăre), iar Romulus Lal (Casa 1, Marin Vladimir) mi-a dat «O problemă de familie» de Ion Băieşu (un betonist are de făcut nişte experimente şi-şi ia şi familia cu el pe pajiştea respectivă; stau acolo cu corturile, familia se uneşte şi mai mult, şi betonul-minune e inventat!). Am făcut scenariile şi concepţiile regizorale, şi-n toamnă, ambele erau pe masa lui Dulea; aşteptam cu sufletul la gură să văd pe care-l aprobă primul. Debutul meu în lungmetraj era iminent... Dar, din păcate/fericire, Revoluţia a zădărnicit ambele proiecte", a încheiat Columbeanu.

Adriana PĂDURARU VĂDUVA

ARTICOLUL ZILEI

DE INVIDIAT ŞI DE URMAT

Ai zice, trecând prin piaţa municipiului Buzău, că sigur cântecele naive ale lui Emil Brumaru aici şi-au avut sursa de inspiraţie. „Fragede căpiţe de pătrunjel cleşti", „bostani ca mierea", „ţelini ca finetul", „anonimi dovleci... vecini cu roua şi cu leuşteanul" se răsfrângea ca-n versuri pe tarabe, atrăgând un furnicar de oameni.

Câte sute de savante transformări pot cunoaşte aceste daruri ale pământului întru îndestularea oamenilor o poate spune oricând Jana Blănaru, care a cucerit nu doar la focul plitei, dar mai ales în neastâmpărul minţii născocitoare de reţete, invidiatul titlu de „cel mai bun bucătar din judeţ". Pentru maestra Jana Blănaru, orice legumă se constituie într-o ecuaţie cu „n" necunoscute, rezultatele nesfârşitelor sale rezolvări însemnând de fiecare dată un delicios meniu în care nici nu mai ştii precis dacă au fost dovlecei sau conopidă, varză ori fasole, vinete sau cartofi. Păcat că responsabilii Autoservirii „Modern" din centrul Buzăului, care par a nu cunoaşte decât reţeta peştelui prăjit lângă un morman de orez fiert, nu trag cât de puţin cu ochiul la vecinii lor de peste drum de la Restaurantul „Pietroasa".

Nimic nu te obligă însă să intri într-un restaurant sau autoservire. Este şi motivul pentru care am dorit să aflu ce mănâncă oamenii Buzăului acum, când cornul abundenţei legumicole se revarsă la ei acasă. Şi, cum masa „de acasă" înseamnă pentru mai bine de jumătate din populaţia municipiului aceea servită la... „botul" strungului, am picat „pe nepusă masă" la cantina Întreprinderii de Utilaj Tehnologic – Buzău.

Între temperatura cazangeriei, pe unde trecusem însoţită de subinginerul Ion Leu, şi cea a bucătăriei, aproape nici o diferenţă. Concentrarea de pe feţele muncitorilor în salopete gri se regăsea şi la cele peste 20 de tinere în alb, care roboteau de zor pe lângă plită. Se apropia ora cea mai grea a zilei lor de lucru, când câteva sute de oameni invadau uriaşa sală de mese.

Ce oferiţi astăzi? Şefa cantinei, Smaranda Oprea, îmi pune la dispoziţie nu doar lista de bucate a zilei, ci a întregii săptămâni. Ciorbă de văcuţă, fasole verde cu pui, salată de varză, mere sau supă de pui, ghiveci cu carne de vacă, pepene sau ciorbă de porc, varză cu carne, plăcintă cu mere etc. etc. Un meniu asupra căruia două femei stau deseori plecate, una gândind la gustul mâncării, la „materiile prime" ale sezonului, la caloriile mereu invocate de medicul întreprinderii, cealaltă socotind, numărând banii din uriaşul portofel al oamenilor care i-au încredinţat, ca într-o casă, „cheltuielile coşniţei".

„Omul care lucrează greu, în cazangerie, la forjă, trebuie să mănânce bine. Eu mă tot gândesc şi cum să îmbin felurile. Am grijă de stomac, râde Smaranda Oprea, să nu se bată una cu alta."

„Femeia cu banii" – contabila Sofia Bunea – adaugă:

„Dacă n-aş fi numărat mereu, nu ajungeam la un beneficiu al cantinelor – avem două – de 1.150.000 lei. Aşa am putut mereu să scădem preţul mesei. Le oferim acum o masă substanţială la preţul de 7 lei. Cantinele funcţionează atât pentru schimbul unu, cât şi pentru schimbul doi, iar numărul abonaţilor se ridică la 1.200.

Masă bună, cum nu se poate mai ieftină şi beneficii mari. E posibil? Sigur – şi „secretul" îmi este dezvăluit de preşedintele Comitetului de sindicat pe întreprindere, Ion Surugiu: o gospodărie anexă cu 200 de porci şi 4 hectare de pământ pe care se cultivă toate legumele de care are nevoie cantina, ca şi porumbul pentru animale. Grădinari – oamenii întreprinderii.

Aşa se explică meniul variat, asortat şi... respectat. Depinzând foarte puţin de alţii, respectivele ILF şi ICSLF, cu care s-au încheiat totuşi contracte, gospodarii de la IUT Buzău mănâncă cum şi ce le place, ca la mama acasă. Sunt de invidiat, pot zice unii care sunt nevoiţi încă să se îngrijească singuri de pachetelul de mâncare pentru orele de lucru. Şi de urmat, pentru că totul este muncă!

La ieşire ne încrucişăm cu un camion din care se strigă să se audă de la poartă: „Au sosit pepeniiii...!".

Liana Molnar
Flacăra, nr. 35/1989

RADIOGRAFII CULINARE

Surpriză culinară la început de toamnă

La începutul toamnei anului 1989, am plecat cu bunicii mei la băi, la Herculane. Mai erau două săptămâni până să înceapă şcoala (treceam în clasa a VII-a), aşa că aveam nevoie de „tratament", să intru complet refăcută în noul an şcolar. De fapt era o tradiţie ca în fiecare vară sau toamnă să merg cu bunicii mei la băi, fie la Călimăneşti, Căciulata, Slănic Moldova, Olăneşti sau Herculane. Îmi plăcea să îi însoţesc în staţiune din mai multe motive: eram fascinată de peisajele de munte, îmi plăceau plimbările prin staţiuni la lăsarea serii, prin parcuri, chiar şi apele acelea „clocite" erau pe gustul meu. Le beam cu certitudinea că voi fi foarte sănătoasă toată viaţa sau cu unele mă spălam pe ochi, pentru că auzisem că ajută vederii (astăzi port lentile de contact, aşa că în realitate nu ştiu cât de mult m-au ajutat). Urcam muntele în căutarea ferigilor şi a altor plante noi, pe care nu le regăseam la câmpie, dar despre care citisem în cărţile bunicului. Aveam şi teama de a nu da nas în nas cu viperele, însă făcea parte din plăcerea exploratorului. Şi, nu în ultimul rând... adoram mâncarea de cantină, arome pe care nu le regăseam nicăieri în altă parte. Când intram în restaurantul hotelului în care eram cazaţi mă învăluia un parfum al mâncărurilor la cazan, ce îmi provoca o plăcere de nedescris. Supe, ciorbe, tot felul de tocănite mai mult sau mai puţin cu carne... nu exista mâncare care să nu îmi placă. Şi dimineţile aveau aroma lor. Deşi nu reuşeam să mă trezesc la prima oră, bunicii îmi aduceau mâncarea de dimineaţă în sufertaş, cu ceaiul alături, aburind, aşa că mă simţeam o răsfăţată. Dulceţurile la cutiuţele acelea mici, suficiente cât să pui pe o singură felie de pâine, erau o delicatesă. Mi se păreau foarte bune şi pentru că era o cantitate foarte mică, făceam eforturi să o întind pe două felii de pâine, să mai prelungesc plăcerea gustului.

În toamna aceea am avut o surpriză culinară: am descoperit la o alimentară din Herculane un desert ce mulţi ani a jucat rolul madlenei lui Proust: alviţa. Oricât am mai încercat să regăsesc acel gust în produsele din alte magazine a fost imposibil. Am adunat şi reţete de prin cărţi sau de pe la neamuri, încercând să regăsesc acel gust, dar a fost şi rămâne pentru mine un gust de neregăsit. Vă împărtăşesc şi dumneavoastră din reţetele culese. Pentru alviţa cu miere avem nevoie de un pahar şi jumătate de zahăr, un pahar de miere, 5 albuşuri, o lămâie sau portocală, 150 g nuci, două foi de alviţă. Peste zahăr se toarnă mierea şi puţină apă. Se pune vasul la foc potrivit şi se bate până când se topeşte. Se bat albuşurile spumă şi se toarnă uşor peste compoziţia din cratiţă şi se continuă să se bată până când se îngroaşă. Se adaugă nuci întregi, zeamă de lămâie, coaja de portocală şi se răstoarnă peste foi. Se întinde repede cu un cuţit în mod egal pe toată suprafaţa, iar pe deasupra se pune a doua foaie. Peste aceasta se pune o greutate. Se taie în pătrate potrivit de mari, când compoziţia este gata. Iată şi o a doua reţetă pe care am cules-o atunci: pregătim două căni cu zahăr, două cu nuci, 120 g unt, două ouă. Se caramelizează zahărul, apoi se adaugă untul şi se ia oala de pe foc. Se adaugă nucile şi la urmă ouăle, amestecând foarte repede. Se întinde pe foi. Compoziţia de alviţă se mai poate face din trei albuşuri, 175 g unt, 250 g unt şi un praf de sare. Se amestecă toate ingredientele cu mixerul şi se pun la aburi cam 30-40 de minute, amestecând continuu. După ce s-a întins între foi se lasă la rece trei-patru ore să se întărească.

Carmen DRĂGAN

„U" CLUJ-NAPOCA A EVITAT PE FINAL RETROGRADAREA

Gruparea de pe Someș a avut evoluții oscilante, trecând de la statutul de revelație, în prima parte a sezonului, la o scădere de formă ce a făcut ca să evite retrogradarea pe ultimii metri. „O să ne lase inima, am avut prea multe șocuri. Dar totul e bine când se termină cu bine, cum se zice. A fost o automulțumire la un moment dat care era să ne coste", declarau șefii clujenilor la vremea respectivă. De altfel, „U" a mai evitat Divizia B și în ultimele sezoane și tot pe finalul campionatului. Startul sezonului 1988-1989 l-a găsit pe banca tehnică pe Remus Vlad. A început bine, cu cinci puncte după trei etape, însă a urmat o perioadă de cădere, cu trei eșecuri consecutive. Din nou soare, apoi o cădere inexplicabilă, iar „matineul" era aproape. Pozitive ar fi victoria din Giulești și meciul senzațional jucat în fața Stelei, pe teren propriu, care a condus-o cu 2-0, însă nu a rezistat și a terminat 2-2. Din cauza acestor fluctuații de formă, Remus Vlad a fost înlocuit cu Dan Anca, iar din retur, antrenor principal a venit Cornel Dinu. Din echipă făceau parte jucători cu experiență, cum ar fi portarul Gherman, Mihai Stoica sau Cristi Sava, precum și tineri talentați, precum Florin Prunea, Toni Doboș, Neamțu, Sabo, Falub, Cadar sau Marius Popescu. În partea a doua a campionatului, Dinu a tras din greu pentru a readuce competitivitatea în sânul „Șepcilor roșii", reușind în cele din urmă, deși cu destule emoții. Analiza făcută la final a arătat greșeli de nepermis în defensivă, ratări mari, perioade de joc „moarte" în timpul mai multor partide, lipsa unui coordonator adevărat la mijlocul terenului. Un exemplu al inconstanței a fost portarul Florin Prunea, împrumutat de la Dinamo, care a alternat reușitele de excepție, printre care și parareа a 3 lovituri de la 11 metri, cu goluri primite copilărește. În concluzie, un an competițional greu pentru „U" Cluj, împovărată de propriile slăbiciuni, dar optimistă în privința viitorului. Erau premise ca despre tânăra echipă clujeană să se vorbească la superlativ. „A fost un retur greu. Îmi amintesc că am mizat mult pe tineri, mulți dintre ei ajunși fotbaliști consacrați sau de echipă națională, gen Prunea sau Doboș", și-a amintit Cornel Dinu. Din echipa de atunci, Prunea a făcut parte din „Generația de Aur" a echipei naționale, fiind, până în urmă cu câteva luni, oficial al FRF, în timp ce Toni Doboș a cucerit mai multe titluri de campion național și Cupe ale României în tricourile lui Dinamo și Steaua, a evoluat în grupele Ligii Campionilor cu gruparea din Ghencea.

Daniel STAN

Clujeanul Marius Stoica este oprit de apărarea Sportului Studențesc în meciul pierdut de „U" pe teren propriu, scor 0-1 FOTO: Revista SPORT

Linia de clasament

14. „U" Cluj-Napoca						
34	11	8	15	43-55	30	

Puncte realizate pe teren propriu: 21 (a pierdut câte 2 puncte la Sp. Studențesc, Dinamo, FC Olt, Victoria și Univ. Craiova, câte 1 p la Flacăra Moreni, FC Bihor și Steaua)

Puncte obținute în deplasare: 9 (câte 2 p la Rapid și Flacăra, câte 1 p la Inter Sibiu, ASA Tg. Mureș, Oțelul, FCM Brașov și Sp. Studențesc)

Golgeterii echipei: Cadar – 13 goluri; Biro I 6, I. Moldovan, R Sabo – câte 5; Doboș 6; Teodorescu, M. Stoica (1 din 11 m) – câte 3; Cr. Sava, Bănică, Neamțu – câte 2; Pojar, M. Muntean – câte 1.

Jucători folosiți: Neamțu 34; Gherman 33; Prunea, Biro I – câte 31; Doboș, Cr. Sava, Cadar – câte 30; M. Stoica, Teodorescu – câte 29; Popicu 28; I. Moldovan 22; Bănică 21; M. Muntean 15; R. Sabo 11; L. Moldovan 7; Rațiu 5; Falub 4; Caval, Boeru – câte 3; Popescu 2; Blaga, Mia, Biriș – câte 1.

Media notelor echipei: 6, 12

Media notelor jucătorilor (pe baza a minimum 22 de jocuri): 1. Prunea I 6,74; 2. Biro I 6,41; 3. Doboș 6,35.

Cartonașe galbene: 32 (11 suspendări) – 13 jucători (cele mai multe Doboș, Biro I – câte 4)

Cartonașe roșii: I. Moldovan (în etapa a XVII-a)

A beneficiat de 4 lovituri de la 11 metri: una transformată (M. Stoica), 3 ratate (Cr. Sava, M. Stoica, M. Muntean); a fost sancționată cu 12 penalty-uri (7 transformate, 5 ratate).

RESTITUIRI

Scrisoarea Frontului Salvării Naționale către Europa Liberă (I)

Nestor Rateș, directorul secției românești de la Europa Liberă, a difuzat în emisiunea sa din 27 august a.c. o scrisoare sosită din țară și semnată de Frontul Salvării Naționale, în care se scrie, printre altele:

„Am devenit un popor de deținuți (...) închisoarea noastră se întinde la un hotar la altul și e străjuită de mitraliere... Suntem «liberi» să ne mișcăm și... să fim mișcați, suntem «liberi» să ne adunăm și... să fim adunați, să ne spargem plămânii de entuziasm și să ne tăbăcim palmele de aplauze în cinstea celor care ne înfometează în frig și întuneric, care ne umilesc până și în sfințenia iubirii... în cinstea celor ce ne ucid monumentele istoriei și ne profanează mormintele, ne terfelesc demnitatea prezentului și ne ruinează speranțele viitorului... (...) Rezistența românilor însă – popor pașnic și blând, dar teribil când ajunge la capătul răbdării – este astăzi asemenea unui aisberg... formele de rezistență sunt numeroase și diverse, dar din cauza regimului de teroare și a lipsei de mijloace ele rămân în cea mai mare parte necunoscute și necoordonate. Una este însă atotcuprinzătoare. Tirania îi simte efectele, dar rămâne neputincioasă în fața ei. Poporul român se află într-o grevă generală sui generis". Mulțumind Europei Libere pentru că „sparge zilnic zidul minciunii", „fraților din exil" pentru semnele lor de solidaritate, Belgiei, Franței, Elveției, Italiei, Angliei, Statelor Unite, solidarității poloneze, poporului maghiar. Ei precizează: „E bine de știut că principiul neamestecului în treburile interne își pierde orice valabilitate atunci când el este invocat de o bandă de uzurpatori (...) România face parte din treburile Europei și ale întregii lumi".

Scrisoarea este însoțită de un mesaj „către Congresul al XIV-lea, instanța care ar trebui să fie forul suprem al celor 3 milioane de comuniști și nu instrumentul de manevră al clanului Ceaușescu". Nu știm dacă semnatarii se identifică celor 3 milioane de membrii de partid (mai exact decât „comuniști") sau doar li se adresează, oricum, publicăm o primă parte a mesajului în acest număr.

„Deși alegerea la congres a fost regizată, după tipicul știut, în vederea asigurării acelei mase inerte de oameni chemați să mistifice și să tămâieze, să asculte și să aplaude în ovații, știm că în adâncul conștiinței celor mai mulți dintre dumneavoastră mocnește dezgustul, rușinea și îngrijorarea față de situația catastrofală în care a fost adusă țara de dictatura Ceaușescu și față de marile primejdii care amenință viitorul nostru.

(...) Credem că măcar în ceasul al doisprezecelea aveți datoria sfântă de a deveni, cu îndrăzneală și spirit de sacrificiu dacă e cazul, ceea ce teoretic sunteți, dar practic n-ați fost niciodată: reprezentanții unui partid de peste 3 milioane și, în mod declarat, reprezentanții unui popor întreg.

Credem că e ultimul ceas pentru a da glas și a hotărî în spiritul acelei conștiințe lucide și temerare care s-a auzit prin vocea lui Constantin Pîrvulescu la congresul al XII-lea. Vocea singulară de atunci trebuie să devină vocea colectivă de acum! Vocile foștilor conducători ai partidului din scrisoarea deschisă adresată lui Nicolae Ceaușescu, vocile Doinei Cornea, Dan Deșliu, Mircea Dinescu – toți aceștia fiind, în ultimă instanță, adevărați purtători de cuvânt ai poporului – trebuie să se aducă în congres și să devină temei de analiză și de hotărâre.

Imensa majoritate a poporului român vă cere – dacă ați acceptat să fiți delegați la congres – să reprezentați în mod autentic interesele lui:

1. Să aduceți în dezbaterea congresului adevărul realităților noastre economice, sociale și politice care să nu eludeze următoarele aspecte:

a. Întreaga viață economică este profund afectată de voluntarism și incompetență, concretizată într-o politică economică falimentară, decisă aproape integral de Ceaușescu și familia sa. Acești factori de decizie fără nici o pregătire (...) n-aveau cum să ajungă la o strategie economică optimă de vreme ce intelectualitatea și specialiștii de înaltă calificare au fost practic eliminați din actul deciziei, cu dispreț și cu ură. Nepricepându-se la nimic «conducerea superioară de partide» a decis să se priceapă la toate și a distrus economia.

– S-au construit capacități de producție care lucrează cu mult sub nivelul proiectat;

– S-au făcut investiții irațională, risipindu-se miliardele împrumutate în obiective economice sau de altă natură, nerentabile și niciodată amortizabile.

– S-au hotărât planuri de producție nerealiste care au ignorat mijloacele energetice, disponibilitățile de materii prime și necesitățile de import.

– S-au exportat produsele industriei noastre cu mult sub valoarea costurilor de producție, ceea ce a însemnat, de fapt, risipirea averii naționale și dispreț față de munca trudnică a clasei muncitoare.

Agricultura a fost distrusă prin distrugerea țăranului (...) Mărturiile sunt atât de numeroase și atât de cunoscute încât ele se află la îndemâna fiecăruia. Ce poate fi mai condamnabil și mai compromițător decât că agricultura se face cu studenții și elevii, cu militarii și pușcăriașii, iar când aceștia nu ajung, cu muncitori din fabrici și că, în fiecare an, o bună parte din recoltă rămâne pe câmp? Ce poate fi mai antiuman, mai antisocialist, mai culpabil decât să vinzi peste granță la prețuri derizorii cea mai mare și cea mai bună parte a producției agricole, într-un total dispreț față de producătorii de bunuri materiale și spirituale, care au fost lăsați să flămânzească?

b. Erorile din economie și-au avut reflexul lor în planul social-cultural.

A fost afectat profund nivelul de trai al populației aducându-l la parametrii cunoscuți doar în timpul războiului, chiar sub aceștia uneori.

– Lipsa alimentelor de strictă necesitate, a încălzirii și luminării spațiilor de muncă și de locuit, a benzinei, a unor produse de strictă necesitate – de la pastă de dinți la lame de ras, la piese de schimb pentru mai toate bunurile aflate în posesia unui cetățean. Ce rușine mai mare poate cunoaște un regim decât cartelarea alimentelor și a benzinei la sfârșitul secolului al XX-lea, într-o țară atât de dăruită de natură ca țara noastră?

– Nivelul sub orice critică al asistenței sanitare care a dus la creșterea îngrijorătoare a morbidității populației, la reapariția unor boli eradicate cu 20 de ani în urmă (sifilisul, tuberculoza, râia), la creșterea mortalității și la nivelul scăzut al nașterilor, în pofida rușinosului și abuzivului decret... Cauzele sunt multiple, dar câteva se impun pe primul plan:

– cele menționate la punctul anterior cu privire la alimentație și habit;

– suprasolicitarea cotidiană, fără compensarea materială și morală corespunzătoare și fără nici o speranță;

– precaritea actului medical, datorat lipsei de medicamente și a celorlalte mijloace elementare pentru îndeplinirea lui, suprasolicitarea medicilor, corupția...

– eliminarea practică de la asistență medicală a bătrânilor;

– nivelul sub orice critică al vieții culturale, transformate de dictatură într-un act de perpetuă oficiere a cultului personalității lui N. Ceaușescu și a soției sale.

– suprimarea subvențiilor pentru toate instituțiile de cultură, dar limitarea drastică a oricărei libertăți de opțiune culturală;

– transformarea radicală a televiziunii în „ceva" de două ore, imposibil de definit;

– paralizarea uniunilor de creație.

– privarea tineretului, mai ales, de mijloacele de acces la valorile universale ale muzicii, cinematografiei, teatrului contemporan.

– poluarea activității sportive, în special a fotbalului, prin imixtiunile puterii politice și prin sforăriile de tot felul care afectează competițiile și participările la întrecerile internaționale."

Lupta (Paris), nr. 128/1989
Arhiva Institutului Național pentru Memoria Exilului Românesc, Fond Dan Culcer

DIN ARHIVA MINISTERULUI DE EXTERNE

Situație politică „tulbure" la Budapesta

Informarea Ambasadei României la Budapesta

Către Ministerul Afacerilor Externe
Tovarășului Constantin Oancea,
Tovarășului Lucian Petrescu,

În evoluția situației interne din PMSU din ultima perioadă de timp, se pot reține ca interesante următoarele elemente:

Se constată că majoritatea conducătorilor PMSU acționează în ultimele zile, pentru a menține unitatea partidului în perspectiva apropiatului congres. Sunt relevante în acest sens luările de poziție ale lui R. Nyers, I. Pozsgay, M. Nemeth; pe de altă parte însă, înregistrăm și o creștere în intensitate a acțiunilor menite să pună în evidență poziția și punctele de vedere proprii ale unor grupări din PMSU. Reține atenția poziția asociației muncii „Frencz" și a cercurilor reformei, prezentate în cadrul recentelor consfătuiri asupra cărora am informat.

Alături de pozițiile de mai sus, reține atenția și exprimările de protest ale organizațiilor de partid și membrilor PMSU împotriva măsurilor preconizate în domeniul politic și social-economic prevăzute în documentul-program al PMSU pentru congres, precum și împotriva recentelor discuții referitoare la posibilitatea suspendării activităților de partid la locul de muncă.

Organizația de bază a Sectorului 3 din orașul Oroshaza, care a dezbătut recent documentele programatice pentru congres, a exprimat protestul și dezacordul față de prevederile acestora, în special față de cele vizând extinderea proprietății particulare, retragerea organizațiilor de partid din armată și intenția transformării zilei de 23 octombrie (izbucnirea contrarevoluției din 1856) în sărbătoare a împăcării naționale. Concluzionează că „inițiatorii unor asemenea măsuri doresc să intre în grațiile opoziției de dreapta, ceea ce este lipsit de respect și înjositor pentru PMSU".

Din discuțiile purtate recent cu ziaristul ungur Konrad Mattacidesz, acesta a caracterizat situația politică actuală din Ungaria drept „nebuloasă" și „tulbure". Din noianul de luări de poziție, orientări politice, declarații ale unor conducători etc. nu se pot desprinde concluzii sau idei valabile care să ofere soluții practice sau măcar speranțe pentru ieșirea din impas. Masa de oameni ai muncii manifestă indiferență față de toate aceste frământări, neavând încredere în acestea.

Vorbind despre PMSU, K. Mattacidesz a apreciat că acesta este compromis în opinia publică și a membrilor de partid, iar actualele grupări de alternativă nu sunt pregătite și nici nu au personalități care să fie în stare să preia conducerea.

Gyorgy Tolner, ing. silvic, fost șef al rezervației de vânătoare a conducerii ungare, ne-a declarat că pe fondul nemulțumirii personale față de actuala politică a PMSU, el a renunțat la calitatea de membru de partid. A apreciat că în Ungaria de azi nu există forță politică care ar fi capabilă să îndeplinească un rol conducător. După părerea sa, este însă posibil ca după alegerile parlamentare să se instaureze un sistem parlamentar de guvernare, în cadrul căruia rolul partidelor politice să fie nesemnificativ.

La acest sistem trebuie să se adauge și un președinte de republică, însă cu largi prerogative decizionale. A apreciat că I. Pozsgay ar putea fi respectivul președinte.

Ambii interlocutori au avut aprecieri critice la adresa lui K. Grosz, a inconsecvenței sale în păreri și decizii, considerând că la ora actuală el nu mai contează ca politician cu prestigiu în fața opiniei publice și că, din câte cunosc ei, acesta va părăsi funcția de secretar general la congres.

De asemenea, G. Tolner a avut aprecieri critice și la adresa lui Janos Berecz, pe care-l consideră compromis.

Din discuțiile recent avute cu Stefan Oross, consilier al Ambasadei cehoslovace, acesta a menționat că în unele cercuri oficiale ungare (la care are acces) se vehiculează ideea că Gyula Horn, actualul ministru de Externe ar fi posibil să succeadă lui K. Grosz în funcția de secretar general al PMSU.

Secretar cu afaceri,
Ioan Chira

Document din volumul: 1989 – Principiul dominoului. Prăbușirea regimurilor comuniste europene, Ediție de: Dumitru Preda și Mihai Retegan, București, Editura Fundației Culturale Române, 2000, p. 186-188

vremea

Vremea a fost instabilă și răcoroasă, cu cerul mai mult noros. Temporar au căzut ploi cu caracter de aversă, însoțite de descărcări electrice în toate zonele țării. Vântul a bătut slab până la moderat, cu unele intensificări, îndeosebi la munte. Temperaturile maxime au fost cuprinse între 14 și 21 de grade în vestul, centrul și nordul țării și între 20 și 26 în restul teritoriului, cele minime între 8 și 13 grade.

În București, vremea a fost instabilă, cu cerul mai mult noros. Temporar a plouat sub formă de aversă și s-au semnalat descărcări electrice. Temperatura maximă s-a situat în jurul valorii de 22 de grade, cea minimă între 13 și 15 grade.

tv 5 septembrie 1989

19:00 Telejurnal
19:20 Să trăim și să muncim în spiritul normelor eticii și echității socialiste
Ordine și disciplină în întreaga activitate de producție și profesională
Redactor Victor Teodoru
19:40 Industria – programe prioritare
În spiritul sarcinilor subliniate de tovarășul Nicolae Ceaușescu
Creșterea producției de cărbune cocsificabil. Recuperarea și reintroducerea în circuitul industrial a prafului de cocs
Redactor Radu George Serafim
20:00 Film artistic: Clopoțelul
Producție a studiourilor din RPD Coreeană
Premieră TV
Cu: O Mi Ran, Song Yon Ok, Kim Hye Son, Kim Ryong Jo, Kim Il Hyon
Regia Cho Gyong Sun
21:20 Rolul familiei în societatea noastră
Copiii – viitorul nostru, viitorul patriei
Redactor Mădălina Tudor
21:40 Din frumusețile patriei
Documentar
Producție a Studioului de Film TV
21:50 Telejurnal
22:00 Închiderea programului

DIN PRESA INTERNAȚIONALĂ

Greve în URSS

Le Soir (Belgia), din 5 septembrie 1989, relata despre grevele izbucnite în republicile socialiste în care s-au luat măsuri ce diminuau puterea administrativă a Moscovei și influența ei culturală.

„La 2.500 kilometri distanță, grevele naționaliste au paralizat din nou republicile sovietice, Azerbaidjanul și Moldova. La Baku, capitala Azerbaidjanului, sute de mii de persoane și-au manifestat solidaritatea cu militanții Frontului Național local care le-a cerut să intre în grevă generală timp de o săptămână. Frontul cere alegeri noi pentru a-i înlocui pe actualii reprezentanți ai republicii la Congresul deputaților poporului de la Moscova, și încetarea administrării directe de către Moscova a regiunii Nagorno-Karabah, enclavă în Azerbaidjan, populată majoritar de armeni.

În Moldova, greva muncitorilor rusofoni a continuat și luni, 200 de întreprinderi fiind în continuare paralizate. Rusofonii se opun legii votate de parlamentul moldovenesc care face din limba moldovenească limba oficială a republicii. Sovietul Suprem a acceptat ca rusofonii să nu fie obligați să folosească limba moldovenească între ei sau cu moldovenii, dar rusofonii – o treime din populația republicii – doresc ca limba rusă să fie considerată ca o a doua limbă oficială."

Ciocniri între grupurile etnice din Karabakh

Tot la 5 septembrie 1989, La Repubblica relata despre radicalizarea în URSS a manifestărilor naționaliste și a ripostei autorităților.

„Frământările etnice care zguduie URSS-ul au mai făcut o victimă. Un tânăr a murit și alte 60 de persoane au fost rănite grav în timpul ultimei mari manifestații care i-a pus față în față pe armeni și azeri în regiunea autonomă Nagorno-Karabah. Dar buletinul confruntărilor din Azerbaidjan este și mai serios: într-o singură săptămână s-au înregistrat incendii, asalturi cu blindate și numeroase jafuri, așa cum a declarat ieri la televizor viceministrul de Interne, Vasili Tushin. Pe frontul protestelor pentru autonomie se evidențiază situația foarte gravă din Moldova, care este paralizată de săptămâni întregi de greva generală a minorității rusofone care protestează față de declararea limbii moldovenești drept limba oficială a republicii."

InfoMina

anunțuri

CERERI ȘI OFERTE DE SERVICIU

Fabrica de Bere Grivița cu sediul în Șoseaua Orhideelor încadrează de urgență: economist (inginer), retribuire, gestionari, mecanic auto, economist pr. contabilitate

Intreprinderea de Electronică Industrială cu sediul în București încadrează ingineri electroniști și paznici (bărbați). Solicitanții vor avea domiciliul stabil în București.

Antrepriza Construcții Căi Ferate București încadrează de urgență economist contabilitate pentru a lucra la Brigada Ploiești. Se asigură permise CFR pentru întreaga familie.

Căutăm femeie internă, singură, vârstnică, pentru gospodărie la două persoane vârstnice.

Supraveghez copil. Vorbesc limba engleză și germană.

Căutăm femeie pentru menaj, internă-externă. Așteptăm provincia.

Căutăm femeie pentru menaj o zi două săptămânal.

Ingrijesc copii preșcolari la domiciliu, zona Kiseleff, cunosc limba engleză.

VÂNZĂRI

Vând videorecorder Național NVG.

Vând Dacia 1400 Break.

Vând video Player Samsung și televizor color.

Vând telecolor sigilat și radiocasetofon auto cu egalizator.

Vând garsonieră Berceni, eventual schimb cu garsonieră Militari, proprietate.

Vând apartament ultracentral și covor manual deosebit.

Enciclopedice

ORIZONTAL: 1) Referitor la stratul de aer care înconjoară Pământul. 2) Singuratic – Negație. 3) Târg mai mic! – Nume dat câtorva specii de plante ce cresc spontan sau se cultivă pentru valoarea lor decorativă sau medicinală. 4) Turație – Întrebare. 5) Bluză rustică – Circumstanță. 6) Nume intrat în legendă – Satelit natural. 7) Ape! – Folosită la lucrarea pământului – Măsoară un ciclu natural. 8) Constelație (Mare sau Mică) – În ierburi! 9) A porni. 10) Avântate (fig.).

VERTICAL: 1) Cosmonauți. 2) Țară africană – Opere! 3) Mililitru – Contur – La înălțime. 4) Joc sportiv – Astfel. 5) Ramură a mecanicii care se ocupă cu studiul echilibrului corpurilor – Primele dimineți! 6) Deplasare a scoarței terestre – ... Gynt", dramă de Ibsen. 7) Localitate în Italia – Rumoare tinerească. 8) Împreună – Bastonaș. 9) Plantă tehnică – Pahar de lut – Notă muzicală. 10) Îndrăzneală.

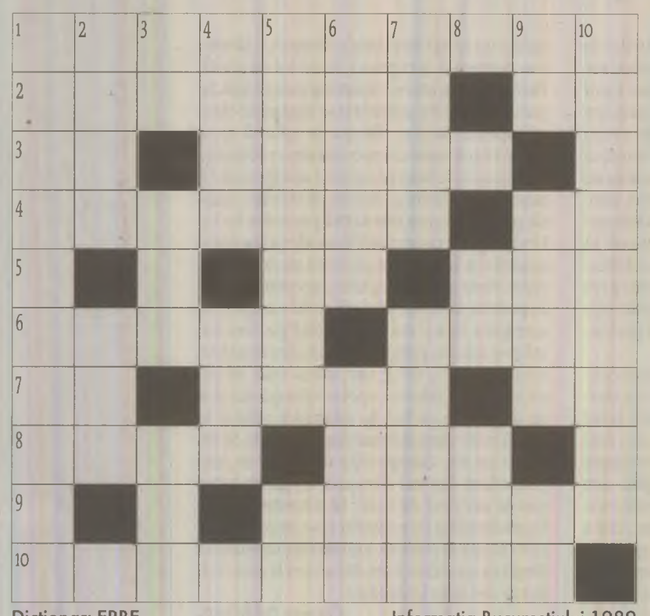

Dicționar: ERBE Informația Bucureștiului 1989

amintari

SĂ RÂDEM CU EI!

- Lăcătuș găsește ușor cheia acului.
- La Iași, Cănănău gustă din cana tristeții.
- Acțiunile lui Cireașă s-au copt.
- Klein este un jucător mare.
- Movilă marchează, căci nu l-a uitat pe Ștefan cel Mare.
- Popicu nu poate fi niciodată doborât.
- Pe tușă, Cazan soarbe o sticlă de pepsi.
- Portarul Speriatu nu se sperie niciodată de șuturile adversarilor.
- Și portarul Clipa nici n-a... clipit la acest gol.

Cuvântul nou, nr. 5.447/1989

●●●

- Dușmănia dintre doi medici este un dar oferit bacteriilor.
- Cel mai toxic metal este moneda.
- Tot avem o consolare: în fiecare an pierdem un dinte, dar câștigăm o dioptrie.

Urzica, septembrie 1989

Scinteia JURNALUL ROMÂNIEI 1989 - ACUM DOUĂZECI DE ANI

Director: Marius Tucă Editori: Lavinia Betea (șef secție Istorie recentă), Cristina Diac, Florin Mihai, Ilarion Țiu, Alexandra Zotta (redactori secția Istorie recentă) Design: Ioana Bindea Redacția: Cornel Micu, Doru Cobuz, Adriana Păduraru-Văduva, Daniel Stan, Carmen Drăgan, Eliza Dumitrescu, Adela Cristina Teodorescu, Andrei Stoicu, Ramona Vintilă Ilustrație: Mihai Stănescu Telefon: 021 318 20 37
e-mail: istorie.recenta@jurnalul.ro Layout: Roxana Coste Procesare imagine: Ileana Caloteasa, Robert Tătaru Corectură: Daniela Ionescu, Emanuela Bargan, Mihaela Coaje Tiparul executat la: Tipografia INTACT

Pagini realizate cu sprijinul AGERPRES Agenția Națională de Presă AGERPRES